במה בהמה פרק חמישי שבת נד.

שיח זונה. טוטריקון דשמחות: **שיח.** בית הכנסת: **שכבולין.** לשון כבלי ברזל. קשורה: **ויקרא להם.** בעשרים [1]ושתים עיר שנתן שלמה לחירם משתתי קרא: **מכוכלין.** מעוטפין ומקושרין: **עכידפא.** אגנריא של מלך: **חומטון.** מלחה ומתבקעת: **דמשתרגא בה כרעא.** טובעת בה הרגל: **עד ככלא.** פרק התמחון שקורין קויל"ה: **שמכבנין.** קושרין בגד שניכו [2]ביום שנולד שלמרו נקי ומשמר למרו שלא יטנף: **למילת.** לעשות מלמרו כלי מילת [3]: **מכבנין.** על שעושין כמין קרסי ממכת לחבר הבגד כמו מתנן כבינתי לבתי (גיטין דף טו.) ושקל"ל בלע"ז: **נפשי נפשי.** ולא אפלוגתא דמתני': **ואיכא דמתני.** להא דשמואל אהא: **כך הלכה.** לדיבם מותר ולחלב לאסור: **אכל מי מפים.** מי מטיל גורל ומבחין איזו ליבם ואיזו לחלב והכרוזה אותם לרורות ליבם אומר לחלב הוא ואתי למישרי תרוייהו: **כפ"ק.** דמתני' דשרי בתרוייהו: **מתני' מטולטלת.** י"מ פוטל"ל שמתת זנבו וי"מ מרדעת והאחרון נראה בעיני דאי לרועה שמתת הזנב קשורה וממוכרת לסרגא ואיך תפול וטעמא דמתני' משום שמא תפול ומייתי לה הוא: **לא עקוד ולא רגול.** מפרשינן בגמ' שעוקדים ידיהם עם רגליהם בכבלים שלא יברחו: **ולא יקשור גמלים זו לזו וימשוך.** האחד כדמפרש בגמרא: **וכלבד שלא יכרוך.** הכבלים בכרך אחד וכגמרא מפרש טעמא: **גמ' בזנבו וכחוטרתו.** דכיון דקשורה בשניהם לא נפלה: **חוטרתו.** חלדרוב"א שיש לכל גמלים על גביהם: **בשלייתה.** דכיון דכאיב לא מנתמא ליה. ול"ג מטולטלת כר קטן מלא מוכין נותנין לו תחת הזנב כדי שלא תפחית הרלועה הכשר לפי שהמשוי שעל גבה כשהגמל יורד מכניס ויורד כלפי לואחרה אלא שהרלועה מעכבתו: **יד ורגל.** אחד מן הידים ואחד מן הרגלים כוכל ביחד: **יד על גב ורגע.** אחד מידיו כופף כלפי מעלה וקושר כדי שלא יהו לו אלא ג' רגלים לברוח: **שני ידים.** כאחד או שתי רגלים כאחד: **ואכתי לא דמי.** הלי תנא לדבר יהודה: **ריפא ומיפא ניחא.** לדבר יהודה אבל מלינעתא דקתני או שתי ידים או שתי רגלים קשיא לדבר יהודה דלא קרי עקוד אלא יד ורגל כיצחק בן אברהם דכתיב (בראשית כב) ויעקד כפף ידיו ורגליו לאחוריו וקשר יד ורגל יחד ונפשט לאחוריו: **לחינגא.** לשוק למוכרם. חינגא ע"ש שסוכרין את השוק ממחולות ומחולות עגולות של בני אדם: **לענין כלאים שנו.** הלי שלא יכרוך דמתני' לא שייך ביה איסור שנת אלא משום כלאים אסר ליה כדמפרש ואזיל: **כלאים דחבלים.** שיש בהן חבלי

עד בבלא. מפרש ר"י עד השוק כדאמר בפ' במה אשה (לקמן דף סג:) בירית בלחת כבלים בשתים שמניחין הכבלים בשוק: **רב** אמר ליבש מותר בו'. וא"ת לימא מר הלכה כמר וי"ל משום [4]דאיכא דמפקי להו לקנאים[5]:

הלכה בר' יהודה בן בתירא. הא דנקט ר' יהודה בן בתירה ולא נקט ר' יוסי משום דבמקום שאין עושין כלל אלא כדי ליבש שרי ר' יהודה בן בתירה דלא שייך התם מי מפיס ור' יוסי אוסר משום דילמא נפיל: ר"ת גרים

אמר רב הלכה בת"ק ושמואל אמר כו' וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן הלכה כתנא קמא ואתי שפיר איכא דמתני לה לדרב ושמואל לעיל אהא:

והתנן אדם מותר עם כולם לחרוש ולמשוך. ואע"ת אפי' יהא אדם נמי אסור תקשה דאמאי כלאים שייך הכא כיון שאינו מושך בעגלה ובקרון דהא בשבת אייבי ואין לומר דאסור להנהיג בכלאים אפי' לא ימשוך שוס דבר דאם כן יהא אסור להוליך ולהזיז ממקומו שור פסולי המוקדשין דאשיב בשני מינים כדאמרי' בפרק בתרא דמכות (דף כג.) המנהיג שור פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד הוא ועשאו הכתוב שני גופים וי"ל דה"ק אילימא כלאים דאדם והא דקתני ובלבד שלא יכרוך נחול קאמר כדאוקימנא לעיל (פ"ב דף כג:) ולא בשמן שריפה דאייבי ביו"ט ומייבי שמושכין שוס דבר אי נמי י"ל דאשיב משיכה מה שנשאים שניהם את הבגדים:

מאי שית זונה ונצורת לב: הרחלים יוצאות בבולות: מאי בבולות [1]שמכבלין אליה שלהן למטה כדי שלא יעלו עליהן הזכרים מאי משמע דהאי כבול לישנא דלא עביד פירי הוא דכתיב [2]מה הערים [האלה] אשר נתת לי אחי ויקרא [3](להן) ארץ כבול עד היום הזה מאי ארץ כבול א"ר הונא שהיו בה בני אדם שמכובלין בכסף ובזהב אמר ליה רבא אי הכי היינו דכתיב [4](כי לא) ישרו בעיניו מפני שמכובלין בכסף ובזהב לא ישרו בעיניו אמר ליה אין כיון דעתירי ומפנקי לא עבדי עבידתא רב נחמן בר יצחק אמר ארץ חומטון היתה ואמאי קרי לה כבול דמשתרגא בה כרעא עד כבלא ואמרי אינשי ארעא מכבלא דלא עבד פירי: בבונות: מאי בבונות [5]שמכבנין אותו למילת [6]כדתנן שאת כצמר לבן [7]מאי צמר לבן אמר רב ביבי בר אביי כצמר נקי בן יומו שמכבנין אותו למילת: והעזים יוצאות צרורות: איתמר רב אמר [8]הלכה כר' יהודה ושמואל אמר הלכה כר' יוסי ואיכא דמתני להא שמעתא באפי נפשיה רב אמר ליבש מותר ולא לחלב ושמואל אמר אחד זה ואחד זה אסור ואיכא דמתני לה אהא עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב משום ר' יהודה בן בתירא אמרו כך הלכה אבל מי מפים איזו ליבש ואיזו לחלב ומתוך שאין מבירים אחד זה ואחד זה אסור אמר שמואל ואמרי לה אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה בן בתירא כי אתא רבין אמר ר"י הלכה כת"ק: **מתני'** ובמה אינה יוצאה לא יצא גמל במטולטלת לא עקוד ולא רגול וכן שאר כל הבהמות [9]לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך אבל מכנים חבלים לתוך ידו וימשוך ובלבד שלא יכרוך: **גמ'** תנא [10]לא יצא הגמל במטולטלת הקשורה לו בזנבו אבל יוצא הוא במטולטלת הקשורה בזנבו ובחוטרתו אמר רבה בר רב הונא יוצא הגמל במטולטלת הקשורה לה בשלייתה: לא [11]עקוד ולא רגול: א"ר יהודה [12]עקוד עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור מיתיבי עקוד שתי ידים ושתי רגלים רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור הוא דאמר כי האי תנא דתניא עקוד עקידת יד ורגל או שתי ידים ושתי רגלים רגול שלא יכוף ידו ע"ג זרועו ויקשור ואכתי לא דמי בשלמא רישא וסיפא ניחא מציעתא קשיא אלא הוא דאמר כי האי תנא עקוד עקידת יד ורגל כיצחק בן אברהם רגול שלא יכוף ידו על גבי זרועו ויקשור: ולא יקשור גמלים: מאי טעמא אמר רב אשי משום דמיחזי [13]כמאן דאזיל לחינגא: אבל מכנים: אמר רב אשי לא שנו אלא לענין כלאים כלאים דמאי אילימא כלאים דאדם והתנן [14]אדם [15]מותר עם כולם לחרוש ולמשוך אלא כלאים דחבלים [16]והתניא [17]התוכף [18]תכיפה אחת אינה חיבור לעולם כלאים דחבלים והכי קאמר ובלבד שלא יכרוך ויקשור אמר שמואל [19]ובלבד שלא יצא [חבל] מתחת ידו טפח והא תנא דבי שמואל טפחיים אמר אביי השתא דאמר שמואל טפח ותנא דבי שמואל [20]טפחיים שמואל [21]הלכה למעשה אתא לאשמעינן והתניא

דלמר וחבלי פשתן וכי כריך להו הוו כלאים וידו מתחממת בחמימתן וקסבר [22]דבר שאין מתכוין אסור: **אי נימא כלאים דאדם.** דכי כריך להן סביבות ידו נמצא קשור עם הגמלים ופעמים שהן מושכין שוס דבר ונמצא אדם וגמל מנהיגין יחד: **וסתגן אדם מוכר עם כולם.** עם כל הבהמות לחרוש ולמשוך אלא שני מיני בהמה יחד כעין שור וחמור ומשנה זו במסכת כלאים: **הסוכף.** בגדי צמר ופשתים: **בתכיפה אחת.** כגון ע"י מחט פעם אחת או שקשר קשר אחד: **אינו חיבור.** דכתיב (דברים כב) צמר ופשתים יחדו לא תלבש אלא חבור יפה המתקיים: כריכה וקשירה בשתי תכיפות: **שלא יפא חבל.** רש"ש החבל לא יפא מתחת ידו טפח למטה דדמי כמי שנשאה בידו ולא מתחזיא שהיא מאפסר הגמלים: **שמואל.** דאמר טפח לאורויי הלכה למעשה אתא לאשמעינן דהכא לימלך לפניו אמרינן ליה טפח שלא להקל באיסורין ומיהו עד טפחיים ליכא איסור:

והתניא

יבריהנו שלא יהא קרוב לקרקע טפח, וכן הלכה. פי' מטולטלת, צבייתה.

שיח זונה. כבולות, מלשון כבלים כדכתיב ארץ כבול וגו', ופירושה דמישתקעא כרעא בגוה כי כבלא שהיא עפרא וחול, וזו היא חומטון. בבונות. מכבנין עור הבולה מיום לידתו עד חי ימים. וזהו צמר רך הנקרא מילא. ר' יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב. כיון דאשתכח' ת"ק דבריתא כר' יהודה דמתניתין, ורב אמר הלכתא כוותיהו, הלכה כמותם. ואפילו ר' יהודה לא חלק אלא אמר כך הלכה, לצורר דדי הבהמה לצמקן כדי שתתעבר הבהמה מותר, אבל מי מפים, כלומר מי המכתין בין קשירת דד ליבש, לקשירת דד לחלב. וקי"ל הילכתא כרב באיסורי, וכן הילכתא, ואע"פ שר' יוסי חולק. לא יצא הגמל במטולטלת כו'. תנא לא יצא הגמל במטולטלת (בחטורת) [בתלויה בחוטרתו] שתיכנס בו הרוח, אבל יוצא בזנבו הקשורה בחטרתו שלא תיכנס בו הרוח. לא עקוד ולא רגול. אוקמה רב יהודה עקוד יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם, רגול שלא יכוף על זרועו ויקשור, ותניא כוותיה. ולא יקשור גמלים זה בזה וימשוך. ירושלמי שלא יהו אומרים פלוני יוצא לעשות מלאכתו בשבת. פי' חינגא, שוק, בלשון חג איד חגיגת גוים. אבל מכנים הוא חבלים לתוך ידו ובלבד שלא יכרוך. אתיין למימר הא דתנן ובלבד שלא יכרוך משום דנראה כאילו מרשך האדם עם הבהמה ומשום כלאים. והתנן בכלאים בסוף פרק ח' אדם מותר עם כולם לחרוש ולמשוך, אלא משום כלאים דחבלין חיישינן דלמא חבל אחד עצר ואחד שתחים וכיון שיכרוך עבר משום כלאים. והתנן התוכף תכיפה אחת אינה חבור, הנה תכיפה שהיא כגון תפירה אחת אינה חיבור וכ"ש כריכה שאינה חיבור. ושנינן מתניתין לא יכרוך ויקשור שנמצאת כריכה (ותפירה) [וקשירה] כעין שתי תכיפות. אמר שמואל ובלבד שלא יהא אפסר יוצא מתחת ידו טפח. ואסיקנא הלכה למעשה שלא יהא אפסר יוצא מתחת ידו טפח, כלומר אינו משו(ר)לשל האפסר מתחת ידו כדי כריכה. וכן לא יהא אפסר הניתן בראש הבהמה וראש האפסר ביד [האדם] המושך הבהמה, [וכן לא יהא האפסר] אותו רבינו בינו

מסורת הש"ס

1) [נ"ל לכם], 2) [נ"ל ולא], 3) מכוישת ה: נעמים פ"ל מ"ל, 4) [שבועות ו:], 5) [מנחיל לא:], 6) [ביצה לב.], 7) [נדה מ:], 8) [נ"ל ומתנן], 9) כלאים פ"ט מ"ו [ירושלמי ה:], מנחות לט.], 10) [ביצה כט.], 11) [ברכות מד. ופס נמנון], 12) [יעב"ץ מתיז], 13) [פי' רש"י ומזקק"ל מ יח ומאר נחן], 14) [נ"ל אחר ד"ה ומתנן], 15) [וכ' תוספות מנחות ל: ד"ה ולימא].

תורה אור השלם

1 וַיֹּאמֶר מָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי אָחִי וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ כָּבּוּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה: מלכים א ט יג

2 וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת הֶעָרִים אֲשֶׁר נָתַן לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יָשְׁרוּ בְּעֵינָיו: מלכים א ט יב

גליון הש"ם

רש"י ד"ה שמכבנין וכו' ביום שנולד. עי' לקמ"ו יחזקק"ל מ יח: שם ד"ה כלאים דחבלים וכו' דבר שאין מתבטין אבור. עי' לקמן קמ ע"ב כרש"י ד"ה אבל טיל: תוס' ד"ה רב אמר וכו' דאיכא דמפקי להו לחנאי. כעין זה מבואר לג ע"ב:

לעזי רש"י

קויל"א [קיבול"א]. קרסול.
נרשק"א. סיכה, מכבנה.
פרשל"א. רחמה-זנב.
חלדרוב"א. דבשת.

מוסף רש"י

בן יומו. ביום הולדו (שבועות ה:). שמכבנין אותו למילה. כמו (ניצין ידי) מנתן כבנתי לאמי, פרקמר"ל. ויהיו בית נפש קשורין ושפ"ל, שמתכרכן בו פתיחות פי הטלון, לך כשנולד הכבש ויהפוך ליחכתו אין נתרו נקי בלותו יום, והרוחה לאלמיני למילת עושה לכבש מעטה טוי ומכבנו עליו שלא יפחדו ויתנלה אלמר מהוסה כל הימים (שבועות ו:). לחינגא. מחול, ועל שם שנני אדם מוכרים והולכים בשוק כעין סוכנות ממחולות, קרו ליה חינגא (ביצה לג.). התוכף תכיפה אחת. תופר תפיה אחת (מנחות לט.) פרנ"ש, שתוקא מחיבה אחת נתחבו ומיבר כלאים בגד אמר ובגד פשתים יחד, אינו חיבור כפתות בפתר מבפיות, לכסי מתיב יחדיו על שיחברם יפה יפה (נמנות ה:), הלכה למעשה. לחורות אל המעשה (עיין עד:).

עין משפט נר מצוה

לא א ב ג מיי' פ"ב מה"מ, שבת הלכה יב סמג לאוין קפ טוש"ע א"ח סי' שה סעיף ו:
לב ד מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעי' עו:
לג ה מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יג:
לד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף יד:
לה ז מיי' פ"ט מהל' כלאים הלכה יו"ד סמג לאוין רפ' פ"ב טוש"ע יו"ד סי' לז:
לו ח מיי' פ"י מהל' כלאים הלכה כד סמג לאוין רפג טוש"ע יו"ד סי' ז' סעיף ב:
לז ט מיי' פ"ב מהל' שבת הלכה ט סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' ש"ה סעיף עח:

רבינו חננאל

שית זונה. כבולות, מלשון כבלים כדכתיב ארץ כבול וגו', ופירושה דמישתקעא כרעא בגוה כי כבלא שהיא עפרא וחול, וזו היא חומטון. בבונות. מכבנין עור הבולה מיום לידתו עד חי ימים. וזהו צמר רך הנקרא מילא. ר' יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא לחלב. כיון דאשתכח' ת"ק דבריתא כר' יהודה דמתניתין, ורב אמר הלכתא כוותיהו, הלכה כמותם. ואפילו ר' יהודה לא חלק אלא אמר כך הלכה, לצורר דדי הבהמה לצמקן כדי שתתעבר הבהמה מותר, אבל מי מפים, כלומר מי המכתין בין קשירת דד ליבש, לקשירת דד לחלב. וקי"ל הילכתא כרב באיסורי, וכן הילכתא, ואע"פ שר' יוסי חולק. לא יצא הגמל במטולטלת כו'. תנא לא יצא הגמל במטולטלת (בחטורת) [בתלויה בחוטרתו] שתיכנס בו הרוח, אבל יוצא בזנבו הקשורה בחטרתו שלא תיכנס בו הרוח. לא עקוד ולא רגול. אוקמה רב יהודה עקוד יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם, רגול שלא יכוף על זרועו ויקשור, ותניא כוותיה. ולא יקשור גמלים זה בזה וימשוך. ירושלמי שלא יהו אומרים פלוני יוצא לעשות מלאכתו בשבת. פי' חינגא, שוק, בלשון חג איד חגיגת גוים. אבל מכנים הוא חבלים לתוך ידו ובלבד שלא יכרוך. אתיין למימר הא דתנן ובלבד שלא יכרוך משום דנראה כאילו מרשך האדם עם הבהמה ומשום כלאים. והתנן בכלאים בסוף פרק ח' אדם מותר עם כולם לחרוש ולמשוך, אלא משום כלאים דחבלין חיישינן דלמא חבל אחד עצר ואחד שתחים וכיון שיכרוך עבר משום כלאים. והתנן התוכף תכיפה אחת אינה חבור, הנה תכיפה שהיא כגון תפירה אחת אינה חיבור וכ"ש כריכה שאינה חיבור. ושנינן מתניתין לא יכרוך ויקשור שנמצאת כריכה (ותפירה) [וקשירה] כעין שתי תכיפות. אמר שמואל ובלבד שלא יהא אפסר יוצא מתחת ידו טפח. ואסיקנא הלכה למעשה שלא יהא אפסר יוצא מתחת ידו טפח, כלומר אינו משו(ר)לשל האפסר מתחת ידו כדי כריכה. וכן לא יהא אפסר הניתן בראש הבהמה וראש האפסר ביד [האדם] המושך הבהמה, [וכן לא יהא האפסר] אותו רבינו בינו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com